

ტურისტული ბიზნესის როლი ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებაში

გოდერძი შანიძე

ბიზნესისა და მართვის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი,
ქუთაისის უნივერსიტეტი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Goderdzi.shanidze@unik.edu.ge

აბსტრაქტი

საქართველოში ტურიზმის განვითარების საკითხი საკმაოდ აქტუალური თემაა, ის ქვეყნისთვის, ეკონომიკური სარგებლის მოტანაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს. ტურიზმის განვითარებას განსაზღვრავს ღირშესანიშნაობები, ინფრასტრუქტურის მოწყობის დონე, მომსახურების შეთავაზებები, მოგზაურობების ორგანიზება, ტურისტული პროდუქტის ბაზარზე გატანა და ა.შ.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ქვეყანაში ტურიზმის განვითარებით, სხვასთან ერთად, მოსახლეობის დაბალშემოსავლიანი ჯგუფებიც იღებენ სარგებელს, რაც სახელმწიფოს ფინანსური ხელშეწყობის განვითარების სტრატეგიის მნიშვნელოვანი ფაქტორია, რაც მაგალითად, ტურისტებისთვის საქონლისა და მომსახურების მიყიდვით ან მცირე საწარმოს ფუნქციონირებით მიიღწევა.

ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის მიერ გავრცელებული ინფორმაციის მიხედვით, 2022 წელს საერთაშორისო მოგზაურობიდან საქართველომ 3.5 მილიარდი დოლარის შემოსავალი მიიღო. მათივე განცხადებით, 2022 წელს მოგზაურობიდან მიღებულმა შემოსავალმა 2019 წლის მაჩვენებელს გადააჭარბა და დაფიქსირდა რეკორდული მაჩვენებელი 3,516,634,479 აშშ დოლარი, რაც 2019 წლის ანალოგიურ მაჩვენებლის აღდგენაა 107.6%-ით.

2022 წელს, საქსტატის მონაცემებით, საქართველოს ტერიტორიაზე საერთაშორისო არარეზიდენტი მოგზაურების 5.4 მლნ. შემოსვლა დაფიქსირდა, რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელზე 2.9-ჯერ მეტია. ვიზიტების უმეტესობა 57.2% რეგიონულ დონეზე თბილისში განხორციელდა, შემდეგ მოდის აჭარა 45.1% და მცხეთა-მთიანეთი 19%. დანარჩენი რეგიონებიდან ყველაზე მეტი ვიზიტი განხორციელდა ქვემო ქართლში 7.9%, სამცხე-ჯავახეთში 7.7%, იმერეთსა 7.5% და კახეთში 5.8%.

ტურისტული ბიზნესი არის მოსახლეობის დასაქმების, ეკონომიკური და სოციალური პროგრესის, ქვეყანაში უცხოური ვალუტის შემოდინების, ქვეყანაში მრავალფეროვანი წარმოებისა თუ მომსახურების შექმნის, რეგიონული განვითარების მნიშვნელოვანი წყარო.

იმ ქვეყანას რომელსაც რეალურად გააჩნია ტურისტული პოტენციალი და ფლობს გარკვეულ კონკურენტულ უპირატესობებს, ტურიზმი უნდა იყოს ქვეყნის განვითარების სტრატეგიის ერთ-ერთი მთავარი საყრდენი და პრიორიტეტული დარგი.

საკვანძო სიტყვები: ტურისტული ბიზნესი, ტურიზმის პოტენციალი, ქვეყნის ეკონომიკური განვითარება, ტურისტული ნაკადები.

JEL: Z32

DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.15>

ციტირებისათვის: შანიძე გ. (2023) ტურისტული ბიზნესის როლი ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებაში. საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „ადამიანური კაპიტალი, ინსტიტუტები, ეკონომიკური ზრდა“. შრომების კრებული. ქუთაისის უნივერსიტეტი. გვ. 121 - 126. DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.15>

შესავალი

საქართველოში ტურიზმის განვითარების საკითხი საკმაოდ აქტუალური თემაა, ის ქვეყნისთვის, ეკონომიკური სარგებლის მოტანაში მნიშვნელოვან როლს თამაშობს. ტურიზმის განვითარებას განსაზღვრავს

ღირშესანიშნაობები, ინფრასტრუქტურის მოწყობის დონე, მომსახურების შეთავაზებები, მოგზაურობების ორგანიზება, ტურისტული პროდუქტის ბაზარზე გატანა და ა.შ.

ტურიზმს, აგრეთვე მნიშვნელოვანი ად-

გილი უჭირავს ქვეყნის საექსპორტო შემოსავლების გაზრდაში. შემოსავლები ნაწილდება საზოგადოების სხვადასხვა ჯგუფში და ადგილობრივ მოსახლეობას ექმნება შესაძლებლობა დასაქმდნენ ტურიზმის სფეროში.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ქვეყანაში ტურიზმის განვითარებით, სხვათაგან ერთად, მოსახლეობის დაბალშემოსავლიანი ჯგუფებიც იღებენ სარგებელს, რაც სახელმწიფოს ფინანსური ხელშეწყობის განვითარების სტრატეგიის მნიშვნელოვანი ფაქტორია, რაც მაგალითად, ტურისტებისთვის საქონლისა და მომსახურების მიყიდვით ან მცირე საწარმოს ფუნქციონირებით მიიღწევა.

ტურიზმი საქართველოს სოფლის მეურნეობის სექტორისთვისაც უმნიშვნელოვანესი ეკონომიკური განვითარების საშუალებაა. იგი აღნიშნული სექტორისთვის დამატებითი ფინანსური წყაროა და ერთგვარი სტიმული ხდება, ფერმერული მეურნეობის განვითარებისთვის.

ძირითადი ნაწილი

ტურისტულ ბიზნესს მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს ქვეყნის ეკონომიკაში. ტურიზმი ხელს უწყობს ქვეყანაში წარმოებული პროდუქციის რეალიზებას, ქმნის ახალ სამუშაო ადგილებს, ავითარებს მცირე ბიზნესებს და ა.შ.. აღნიშნული გარემოებიდან გამომდინარე, ეს დარგი მრავალ ქვეყანაში და მათ შორის საქართველოშიც, წარმოადგენს სახელმწიფოს შემოსავლის მნიშვნელოვან წყაროს.

ქვეყანაში ტურიზმის განვითარებით ყველას შეუძლია სარგებელი მიიღოს. ეს განპირობებულია იმით, რომ ადგილობრივებს აქვთ შესაძლებლობა გახდნენ თვითდასაქმებულები, ტურისტული პროდუქტებითა და მომსახურებების რეალიზაციით შეძლონ შემოსავლის წყაროს შექმნა. ამისთვის კი ისინი რთავენ თავიანთ კრეა-

ტიულობას და ტურისტებისთვის ისეთ ბიზნესს ქმნიან, რომელიც მიმზიდველი იქნება განსაზღვრულ რეგიონში, კონკრეტულ დროს.

ტურიზმისა და მოგზაურობის ინდუსტრია ერთ-ერთი სწრაფად აღდგენადი სექტორია მომსახურებებს შორის. მოგზაურობისა და ტურიზმის მსოფლიო საბჭოს (WTTC) მონაცემების მიხედვით, 2021 წელს, აღნიშნული დარგის კონტრიბუციამ მთლიან მშპ-ში 5.8 ტრილიონი აშშ დოლარი შეადგინა (ზრდა წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შეადგინა +21.7%) და ხელი შეუწყო 289 მლნ სამუშაო ადგილის შექმნას. მისი პირდაპირი და გვერდითი ეფექტების მხედველობაში მიღების შემდეგ აღნიშნული სექტორის წვლილი მსოფლიო ეკონომიკის განვითარებაში შემდეგია: მსოფლიოს მშპ-ის 6.1%, ერთი ადგილი ყოველი 11 სამუშაოდან

გასული წლების კოვიდ-პანდემიამ უდიდესი დარტყმა მიაყენა ტურისტულ ბიზნესს, ფაქტობრივად აღარ იყო მოთხოვნა ტურისტულ სააგენტოებზე, სატრანსპორტო კომპანიებზე, მინიმუმამდე დავიდა კვების ობიექტების, განთავსების საშუალებებისა, და მსგავსი პროფილის ბიზნესის მომხმარებელთა რიცხვი. კომპანიები დარჩა შემოსავლების გარეშე, ფინანსური პრობლემების გადასალახად საჭირო გახდა ხარჯების ოპტიმიზაცია, თანამშრომლების დათხოვნა ან მათი ხელფასების შემცირება. მსოფლიო ტურიზმის ორგანიზაციის (UNWTO) მონაცემების მიხედვით, 100-დან 120 მილიონამდე სამუშაო ადგილი საფრთხის წინაშე აღმოჩნდა, მაშინ როდესაც 2019 წელს ტურიზმში დასაქმებულთა რიცხვი 330 მლნ-ს აღწევდა (United Nations 2020). მსოფლიოში მიმდინარე მოვლენებმა საქართველოს ეკონომიკური განვითარება მნიშვნელოვნად შეაფერხა.

ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის სტატისტიკის თანახმად, პანდემიის

დასრულების შემდგომ 2022 წლის ივლისის თვეში საქართველოში ჩამოვიდა 718,401 საერთაშორისო მოგზაური. ეს რიცხვი გაზრდილია 2021 წლის ივლისის თვესთან შედარებით 177%-ით. ხოლო 2019 წლის ივლისის მონაცემებს რომ შევადაროთ, ტურისტული ვიზიტები აღდგენილია 80.6%-ით. დასაწყისშივე 2022 წლის პირველ 7 თვეში საერთაშორისო ტურისტული ვიზიტების რაოდენობამ 1,668,983 შეადგინა, რაც 162%-ით არის გაზრდილი გასული წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით.

ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის მიერ გავრცელებული ინფორმაციის მიხედვით, 2022 წელს საერთაშორისო მოგზაურობიდან საქართველომ 3.5 მილიარდი დოლარის შემოსავალი მიიღო. მათივე განცხადებით, 2022 წელს მოგზაურობიდან მიღებულმა შემოსავალმა 2019 წლის მაჩვენებელს გადააჭარბა და დაფიქსირდა რეკორდული მაჩვენებელი 3,516,634,479 აშშ დოლარი, რაც 2019 წლის ანალოგიურ მაჩვენებლის აღდგენას 107.6%-ით.

2022 წელს, საქსტატის მონაცემებით, საქართველოს ტერიტორიაზე საერთაშორისო არარეზიდენტი მოგზაურების 5.4 მლნ. შემოსვლა დაფიქსირდა, რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელზე 2.9-ჯერ მეტია. ვიზიტების უმეტესობა 57.2% რეგიონულ დონეზე თბილისში განხორციელდა, შემდეგ მოდის აჭარა 45.1% და მცხეთა-მთიანეთი 19%. დანარჩენი რეგიონებიდან ყველაზე მეტი ვიზიტი განხორციელდა ქვემო ქართლში 7.9%, სამცხე-ჯავახეთში 7.7%, იმერეთსა 7.5% და კახეთში 5.8%.

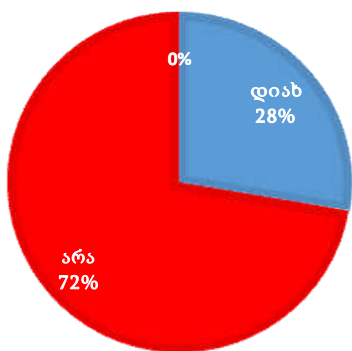
ბოლო პერიოდში 2022-2023 წლებში რუსეთ-უკრაინის ომის დროს ძალზედ დიდი რაოდენობით ტურისტები შემოვიდა რუსეთის ფედერაციიდან, ეს უმეტესწილად განპირობებული იყო რუსეთის ფედერაციაში გამოცხადებული მობილიზაციით. ასეთი ტურისტული ნაკადების შე-

მოდინებისას, მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკისთვის შესაძლებელია სასარგებლო იყოს, სახელმწიფოს მართებს უფრო მეტი ყურადღება გამოიჩინოს ქვეყნის უსაფრთხოებიდან გამომდინარე და გარკვეული შეზღუდვები დააწესოს.

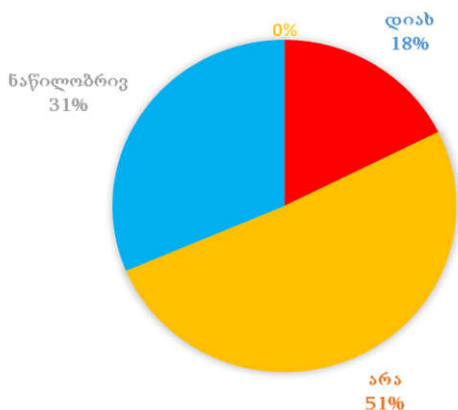
ჩვენი ქვეყნის, ბიზნესის განვითარების ხელშემწყობი პროგრამა, „აწარმოე საქართველოში“ დიდ სტიმულს აძლევს სასტუმრო ბიზნესით დაინტერესებულ ადამიანებს, რომლებიც აშენებენ ახალ სასტუმროს საქართველოს რეგიონებში, (თბილისისა და ბათუმის გარდა), ახდენენ არსებული ინფრასტრუქტურის გაფართოვებას, აგრეთვე შესაძლებელია უცხოური ბრენდის ქართულ ბაზარზე შემოყვანა, რაც ასევე მოიცავს ფრენშიაზინგის ხელშეკრულებების გაფორმებას სასტუმროს საერთაშორისო ბაზრებზე.

პროგრამის მიზანია ქვეყანაში ტურისტული სეგმენტის (ტურიზმის და ტურიზმთან დაკავშირებული მომსახურების) პოპულარიზაცია, განვითარება, გაფართოება, მომსახურების სერვისის განვითარება, ფინანსური მხარდაჭერა.

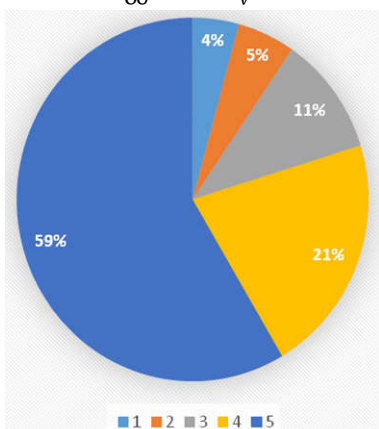
სამეცნიერო სტატიის მომზადებისას, კვლევის ფარგლებში ჩავატარე შერჩევითი გამოკითხვა, იმ მიზნით, რომ გამერკვია, რამდენად მნიშვნელოვანია საზოგადოებისთვის ბიზნესის განვითარების პერსპექტივები და რამდენად ინფორმირებულია სახელმწიფოს მხრიდან ტურისტული ბიზნესის მხარდამჭერი ღონისძიებების არსებობის შესახებ, რომელშიც მონაწილეობა მიიღო 94 რესპონდენტმა და მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე შემდეგში გაავაკეთე დასკვნები და რეკომენდაციები. გამოკითხვის შედეგების ილისტრირებისთვის, დიაგრამების სახით წარმოვადგენ რამდენიმე მათგანს.

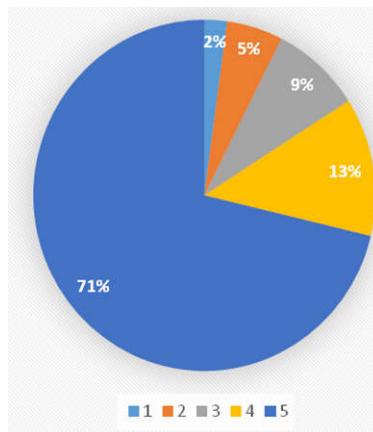
დიაგრამა 1. გაქვთ თუ არა პირდაპირი შეხება ტურისტულ სექტორებთან წყარო: საკუთარი კვლევის ფარგლებში ჩატარებული გამოკითხვის შედეგები 2023 წ.

დიაგრამა 2. გაქვთ თუ არა ინფორმაცია სახელმწიფოს მხრიდან ტურისტულ სექტორების ბიზნესისათვის ხელშემწყობი პროგრამების არსებობის შესახებ. წყარო: საკუთარი კვლევის ფარგლებში ჩატარებული გამოკითხვის შედეგები 2023 წ.

დიაგრამა 3. თქვენი აზრით რამდენად არის საქართველოში ტურიზმის განვითარების პერსპექტივები? შეაფასეთ 5 ბალიანი სისტემით. წყარო: საკუთარი კვლევის ფარგლებში ჩატარებული გამოკითხვის შედეგები 2023 წ.

დიაგრამა 4. რამდენად შეუძლია ტურისტულ ბიზნესს ქვეყნის ეკონომიკაში წვლილის შეტანა? შეაფასეთ 5 ბალიანი სისტემით. წყარო: საკუთარი კვლევის ფარგლებში ჩატარებული გამოკითხვის შედეგები 2023 წ.

კითხვაზე, თვითონ თუ რა ღონისძიებებს მიმართავდნენ საქართველოში უფრო მეტი ტურისტის შემოსაყვანად, რესპონდენტებმა შემოგვთავაზეს სხვადასხვა ინოვაციური იდეები: სხვადასხვა ტრადიციული სეზონური ღონისძიებების დაგეგმვა ტურისტული სააგენტოების ურთიერთთანამშრომლობით; საერთაშორისო კომერციულ პლატფორმებზე უფრო მეტად ვიდეორგოლებით საქართველოს გამორჩეული ადგილების ჩვენება პოტენციური ტურისტებისთვის; ქვეყანაში ინფრასტრუქტურის განვითარება და მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება; მაღალმთიან რეგიონებში მისასვლელი გზების მოწესრიგება, ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება და განსათავსებელი ადგილების უზრუნველყოფა; მომსახურების სფეროში დასაქმებული პერსონალის პროფესიული გადამზადება; ტურისტულ სექტორებში, ტურისტებისთვის მომსახურების რეალური ფასების შეთავაზება ა.შ.

ტურისტული ბიზნესი არის მოსახლეობის დასაქმების, ეკონომიკური და სოციალური პროგრესის, ქვეყანაში უცხოური ვალუტის შემოდინების, ქვეყანაში მრავალფეროვანი წარმოებისა თუ მომსახურების

შექმნის, რეგიონული განვითარების მნიშვნელოვანი წყარო.

იმ ქვეყანას რომელსაც რეალურად გააჩნია ტურისტული პოტენციალი და ფლობს გარკვეულ კონკურენტულ უპირატესობებს, ტურიზმი უნდა იყოს ქვეყნის განვითარების სტრატეგიის ერთ-ერთი მთავარი საყრდენი და პრიორიტეტული დარგი.

დასკვნები

მნიშვნელოვანია სახელმწიფომ უფრო მეტად გააცნოს მოსახლეობას ტურისტული ბიზნესის ხელშემწყობი სახელმწიფო პროგრამების არსებობის შესახებ, რათა დაინტერესებული ადამიანები აქტიურად ჩაერთონ მასში.

სახელმწიფომ უნდა იზრუნოს ინფრასტრუქტურის მოწესრიგებაზე და ხელი შეუწყოს დანიშნულების ადგილის ნორმალურ ფუნქციონირებას.

რაც უფრო მეტად მოხდება გაზრდილი ტურისტული ნაკადებიდან გამომდინარე მოთხოვნის დაკმაყოფილება ადგილობრივი პროდუქციით, მით მეტი ეკონომიკური სარგებელი ექნება ჩვენს ქვეყანას.

ტურისტული ბიზნესი კვლავაც რჩება ქვეყნის ეკონომიკის ერთ-ერთ მამოძრავებელ ძალად.

ქვეყნის დასაქმებისა და ინფლაციის პრობლემების მოგვარებაში ტურისტული ბიზნესის განვითარებას მნიშვნელოვანი წვლილის შეტანა შეუძლია.

გამოყენებული ლიტერატურა

საქართველოს ტურიზმის სტატისტიკური მიმოხილვა 2021 წ. (ქართული)

The Sustainable Development Goals Report 2020 (ინგლისური)

ტურიზმი საქართველოში 2022 წ. (ქართული)

საერთაშორისო ვიზიტორები საქართველოში. საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია 2022 წ. (ქართული)

The Role of Tourism Business in the Development of the Country's Economy

Goderdzi Shanidze

Doctor of Business and Management, Associate Professor,
Kutaisi University, Akaki Tsereteli State University
Goderdzi.shanidze@unik.edu.ge

Abstract

The issue of tourism development in Georgia is a very topical issue, it plays an important role in bringing economic benefits to the country. The development of tourism is determined by sights, the level of infrastructure, service offers, organization of trips, marketing of tourist products, etc.

It is especially noteworthy that with the development of tourism in the country, among others, low-income groups of the population also benefit, which is an important factor in the development strategy of the state's financial support, that can be achieved, for example, by selling goods and services to tourists or by operating a small enterprise.

According to the information of the National Tourism Administration, in 2022, Georgia received 3.5 billion dollars in income from international travel. According to their own statement, the income from travel in 2022 exceeded the figure of 2019 and recorded a record figure of 3,516,634,479 USD, which is a recovery of the similar figure of 2019 by 107.6%.

In 2022, according to Saxstat data, 5.4 million international non-resident travelled to Georgia. The record is 2.9 times higher than the previous year. Most of the visits were made in Tbilisi at the regional level, 57.2%, followed by Adjara with 45.1% and Mtskheta-Mtianeti with 19%. From the rest of the regions, the most visits were made to Kvemo Kartli 7.9%, Samtskhe-Javakheti 7.7%, Imereti 7.5% and Kakheti 5.8%.

Tourism business is an important source of population employment, economic and social progress, inflow of foreign currency in the country, creation of diverse production or services in the country and regional development.

For a country that actually has tourism potential and possesses certain competitive advantages, tourism should be one of the main pillars and priority areas of the country's development strategy.

Conclusions

It is important for the state to inform the population more about the existence of state programs promoting tourism business, so that interested people can actively participate in it.

The state should take care of the infrastructure and facilitate the normal functioning of the destination.

The more the demand arising from the increased tourist flows is satisfied with local products, the more economic benefits our country will have.

Tourism business continues to be one of the driving forces of the country's economy.

The development of tourism business can make a significant contribution to solving the problems of employment and inflation in the country.

Keywords: tourism business; tourism potential; economic development of the country; Contribution of tourism to the development of the country's economy; tourist flows

JEL: Z32

DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.15>

For citation: Shanidze G. (2023) The Role of Tourism Business in the Development of the Country's Economy. International Scientific Conference "Human Capital, Institutions, Economic Growth". Proceedings. Kutaisi University. pp. 121-126. DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.15>

References

- Statistical overview of Georgian tourism in 2021. (Georgian)
- The Sustainable Development Goals Report 2020 (English)
- Tourism in Georgia in 2022 (Georgian)
- International visitors to Georgia. National Tourism Administration of Georgia 2022 (Georgian)